

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 26 (1663) Пятніца, 30 сакавіка 1962 года Цана 4 кап.

ТРЭЦЬМУ УСЕСАЮЗНАМУ З'ЕЗДУ КАМПАЗИТАРАЎ СССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза сардэчна вітае дэлегатаў Трэцяга Усеаюзнага з'езду кампазітараў СССР і ўсіх дзеячоў многанациональнай савецкай музычнай культуры.

Дарэгі таварышы! Ваш з'езд адбываецца ў значна большыя дні магутнага ўдому працоўнага энтузізму і творчай ініцыятывы савецкіх людзей, якія разгарнулі гераічную барацьбу за пераважніцтва ў жыцці прынятай ХХІІ з'ездам Праграмы КПСС — праграмы пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне. Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі савецкі народ вырашае велічэзную задачу стварэння багата матэрыяльных і духоўных даброт для працоўных.

Грандыёзны і захапляючы перспектывы адкрытае перад усім нашым народам. Паспяховае вырашэнне вялікіх задач пабудовы камунізму ў вялікай меры залежыць ад высокай свядомасці працоўных нашай краіны, ад выхавання іх у духу камуністычнай маралі, ад таго, наколькі глыбока ўвойдзе ў жыццё кожнага чалавека маральны кодэкс будаўніцкай камунізму.

Важную ролю ў выхаванні новага чалавека партыя адводзіць савецкаму музычнаму мастацтву.

Савецкім кампазітарам выпала ганаровая задача ўвасобіць у музыку рэвалюцыйнае навіцтва народа — будаўніцка камунізму. Музыка — мастацтва, якое валодае вялікай сілай эмацыянальнага ўздзеяння, з'яўляецца важным сродкам фарміравання ідэйных перакананняў, маральных і эстэтычных ідэалаў людзей. Калі ў музыцы ўжываюцца формы ўвасоблены высокай імкненні і паучыць людзей — яна знойдзе гарачы водук у сэрцах нашых сучаснікаў, натхніць іх на новыя подзвігі.

Цэнтральны Камітэт КПСС з задавальненнем адзначае, што савецкае музычнае мастацтва знаходзіцца на ўздыме, савецкая музыка займае ўсё больш важнае месца ў культурным жыцці сацыялістычнага грамадства, што творчасць савецкіх кампазітараў развіваецца ў непарыўнай сувязі з жыццём народа, усё лепш адлюстроўвае палітычную і працоўную актыўнасць савецкіх людзей.

Высокае ідэйнае значэнне і сіла савецкага мастацтва заключаецца ў яго камуністычнай партыйнасці і народнасці. Савецкая музыка з'яўляецца сапраўды народным мастацтвам, бо яна служыць працоўнаму чалавеку, духоўна ўзбагачае яго, умацоўвае ў людзях актыўнасць, творчыя адносіны да жыцця. У лепшых творах савецкіх кампазітараў магутна гучыць пазізія народнага жыцця, ярка адлюстраваны рэвалюцыйны парыв і натхненне, гераічны пафас будаўніцтва новага свету.

Камунізм — гэта лад, дзе квітнеюць і цалкам раскрываюцца таленты, лепшыя маральныя якасці свабоднага чалавека.

Чым бліжэй падыходзіць савецкае грамадства да камунізму, тым багацейшым становіцца яго духоўнае жыццё, тым больш маляўніча разгортваецца мастацтва новага свету, тым больш узрастаюць мастацкія запатрабаванні людзей. Песня, опера, араторыя, сімфонія — высокамастацкія творы ўсіх відаў музычнага мастацтва — павінны ўдзяляць увагу і фарміраванні камуністычнай свядомасці людзей. Савецкаму народу патрэбна больш твораў, у якіх была б выказана романтика подзвігу савецкіх людзей, адлюстраваны вялікія, моцныя, гераічныя характары нашых сучаснікаў, зольныя захапіць моладзь, дапамагчы яе патрыстычнаму выхаванню. Савецкія людзі — будаўнікі камунізму — варты вялікага мастацтва. Нельга мірацца з пранікненнем у праграму тэатраў, канцэртных арганізацый, радыёвыданняў, тэлебачання твораў, напісаных у духу перамагання мадэрнісцкай моды, разлічаных на адсталяты, дрэнны густы. Народу патрэбны творы, якія выхоўваюць высокую культуру паучыць новага чалавека.

Нас рэдуць паслесты музычнай культуры ўсіх братніх народаў СССР. У саюзнах і аўтаномных савецкіх сацыялістычных рэспубліках вылучыліся талентывыя кампазітары і выканаўцы, у творчасці якіх атрымалі новае сацыялістычнае развіццё прагрэсіўныя традыцыі нацыянальнага мастацтва.

Задача заключаецца ў тым, каб і далей падтрымліваць і развіваць народнае мастацтва самім жыццём працэсу збліжэння і ўзаемага ўзбагачэння нацыянальных культур братніх народаў на аснове агульнасці іх гістарычнага шліхту да камунізму. Савецкія кампазітары, як і ўсе дзеячы нашага мастацтва, закліканы ствараць творы, прасякнутыя ідэямі сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, дружбы і непарушнага адзінства ўсіх народаў нашай Радзімы.

Жыццё з непакіснай перакананасцю даказвае, што толькі пры сацыялізме магчымы сапраўдны росквіт свабоднай мастацкай творчасці. Сувязь з жыццём народа і яго ідэаламі, гарачая зацікаўленасць і актыўны ўдзел дзеячоў мастацтва ў барацьбе за перамогу новага, камуністычнага — невычэрпная крыніца для праяўлення творчай ініцыятывы ў наватарскіх пошуках. Наватарства савецкага мастацтва мае на ўвазе разнастайнасць стыляў, форм і жанраў, што адлюстроўвае багацце ідэй, тэм і вобразаў, якія дае мастаку жыццё народа, у яго аснове ляжыць імкненне мастака праявіць свой талент, удасканаліць сваё майстэрства, каб найбольш праўдзіва і поўна раскрыць у творах мастацтва сацыялістычную рэчаіснасць.

Усёй сваёй сутнасцю савецкае мастацтва процістаяць фармалізму, недарэчным мадэрнісцкім пільням, якія адлюстроўваюць распад буржуазнага мастацтва. Даступнасць савецкай музыкі для мільянаў людзей сведчыць аб стабільнасці майстэрства савецкіх кампазітараў, іх вернасці лепшым дэмакратычным традыцыям класічнай музыкі, якая з такой сілай адгукалася на думы і спадзяванні народнага. Савецкая музычная культура процістаяць і тым напрамкам буржуазнага псеўдамастацтва, якія спрабуюць надаць мяшчанскай безыдэйнасці музычныя формы, што прэтэндуць на папулярнасць і даступнасць. Савецкія кампазітары і музыканты павінны змагацца супраць праяў рэакцыйнай буржуазнай ідэалогіі як у галіне музычнай творчасці, так і ў галіне тэарэтычнай і эстэтычнай думкі, цвёрда адстаіваюць прынцыпы мастацкага сацыялістычнага рэалізму.

Ствараючы новае, камуністычнае мастацтва, савецкія кампазітары аб'ядноўваюцца ў гэтай высакроднай справе з кампазітарамі братніх сацыялістычных краін. Неабходна таксама пашырыць і ўмацоўваць сяброўскія сувязі з усімі прагрэсіўнымі дзеячамі музыкі, творчасць якіх служыць справе міру, вызваленню людзей працы ад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, усімі сіламі падтрымліваюць перадавое мастацтва, якое процістаяць фармалізму, дэкадэнцтву.

Узрастаючае значэнне эстэтычнага выхавання народа ў перыяд разгортвання будаўніцтва камунізму ставіць новыя вялікія задачы перад кампазітарамі. Саюз кампазітараў закліканы мабілізаваць усю творчыя сілы савецкай музыкі на выкананне рашэнняў ХХІІ з'езда партыі, новай Праграмы КПСС, на далейшае згуртаванне савецкіх кампазітараў, на павышэнне ідэйнасці і мастацкага майстэрства твораў музыкі, садзейнічаць шырокаму распаўсюджанню музычных ведаў, арганізацыі новых, больш высокіх форм самадзейнай музычнай творчасці народа.

Савецкія кампазітары маюць шматлікае ўдзячнаму і чулому аўдыторыю. Радзіма, тэлебачанне, кіно даносяць іх музыку да ўсіх працоўных нашай краіны. Народ чакае ад дзеячоў савецкай музыкі новых таленавітых, яркіх і хваляючых опер і балетаў, сімфоній і араторый, новых савецкіх песень высокага грамадзянскага пафасу і рэвалюцыйнай сілы.

Радасна жыць і тварыць для народа, які будзе першае ў гісторыі чалавецтва камуністычнае грамадства.

Цэнтральны Камітэт КПСС выказвае цвёрдае ўпэўненасць, што савецкія кампазітары створаць новыя высокамастацкія творы, якія дастойна адлюструюць веліч і гераізм эпохі стварэння камунізму.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА.

НА ФОРУМЕ САВЕЦКАЙ МУЗЫКІ

Выхоўваць высокую культуру паучыць новага чалавека, ствараць узвядзенае камуністычнае заўтра — гэты нагняючы заклік партыі стаў галоўным зместам гарачай размовы, якая разгарнулася на Трэцім Усеаюзнам з'ездзе кампазітараў СССР.

Удзельнікі з'езду дзякуюць партыі за сардэчныя словы прыгаворна ЦК КПСС дэлегатам і ўсім дзеячам многанациональнай савецкай музычнай культуры.

Неабходна цвёрда адстаіваць прынцыпы мастацтва сацыялістычнага рэалізму, настойліва змагацца супраць праяў рэакцыйнай буржуазнай ідэалогіі як у галіне музычнай творчасці, так і ў галіне тэарэтычнай і эстэтычнай думкі. Пра гэта гаварылася ў многіх выступленнях на з'ездзе.

Кампазітар В. Мурадзлі ўмывае, што важнейшай умовай росквіту камуністычнага мастацтва з'яўляецца ўзаемаўзбагачэнне братніх культур савецкіх народаў на аснове шырокага выкарыстання лепшых зораў прафесіянальнай і народнай творчасці.

Думку аб вялікім значэнні дружбы народаў, якія будуць камунізм, для новага ўдому музычнай культуры СССР выказаў таксама К. Данькевіч, Г. Жубану.

Пра тое, якую шкоду прынеслі творцы савецкай музыкі культ асобы, дыктатура густу аднаго чалавека і прыжыццёвы ролі калектыўнай грамадскай думкі аб творах, усхвалявана гаварыў у сваім выступленні М. Чулак. Новая Праграма партыі, сказаў ён, пастанова ХХІІ з'езда КПСС даюць шырокі прастор для праяўлення творчай ініцыятывы ў развіццё форм, стыляў і жанраў сацыялістычнага рэалізму.

Многія прамовы былі прасякнутыя клопатам аб глыбокім увабленні сучаснай тэмы ў оперы і балетах, у сімфанічна-аратарыяльнай і камернай творчасці.

— Аднак галоўнае тут, — сказаў Э. Кап, — не ўмельства кампазітара пры дапамозе тэхнічных прыёмаў і гукавых камбінацый ствараць вонкава эфектнае гучанне, а тое, наколькі ярка, жыццесціварды і

праўдзіва адлюстраву ён новае, што з'явілася ў нашай рэчаіснасці.

Вялікая ўвага была аддадзена прапагандзе песні, харавой музыкі, гераічнай тэме (выступленні А. Ансімава, А. Пахмутавай, генерал-маёра Е. Вастокава і інш.).

Адзначалася, што ў песнявым рэпертуары выкалістаў і калектыўнаў мастацкай самадзейнасці вельмі многа дзяржаўных твораў, якія часта не ўзнікаюць у вышэй машынаснага густу. У такіх песнях прымітыўны і музика і тэксты. Вельмі мала яшчэ пішучы кампазітары гераічных песень.

Кампазітар Ф. Лукін прапанаваў, у мэтах лепшай папулярнасці забараніць музычныя народы СССР, сістэматычна наладжваць у розных гарадах краіны фестывалі, дэкады, якія будуць спрыяць узбагачэнню савецкай многанациональнай культуры.

Тэма выхавання кампазітарскіх моладзі старэйшымі майстрамі, яе ролі ў стварэнні камуністычнага мастацтва заняла пачаснае месца на форуме.

дакладзе Ц. Хранікава сярэд зольнай моладзі былі названы беларускія кампазітары Я. Глебаў, Ю. Семянкіна, Д. Смольскі, Р. Бутвілоўскі і Ул. Чараднічэнка.

З прамовамі выступілі таксама кампазітары Я. Цікоці, А. Хачатурян, Г. Майбарда, Кара-Караеў, П. Гайдамака, Д. Гершфельд, старшыня рэвізійнай камісіі Г. Дамбавіч, В. Габалін, А. Нестераў, Э. Вальсін, Д. Шастаковіч, В. Багданаў-Беразоўскі і іншыя.

Старшыня мадэратнай камісіі В. Уласав паведаваў, што Саюз кампазітараў аб'ядноўвае цяпер 1402 кампазітараў і музыкантаў, якія выбралі на Усеаюзнам з'ездзе 481 дэлегата, гэта — прадстаўнікі 32 нацыянальнасцей.

Прысутнічаюць замежныя госці — дэлегаты музыкантаў краін народнай дэмакратыі. Прыехалі таксама музычныя дзеячы Югаславіі, Бельгіі, Нарвегіі, Фінляндыі, Францыі, Японіі, Злучаных Штатаў Амерыкі.

У вяртанні час дэлегаты і госці слухаюць новыя творы кампазітараў, якія атрымалі шырокае прызнанне народа.

Былі выкананы Дванаццацятая сімфонія Д. Шастаковіча і Дзевятая сімфонія Я. Іванова, оперы Б. Макраусава «Чалай» і О. Тантакінілі «Міндзія», вакальна-сімфанічная п'еса А. Аручюяна «Сказ аб армянскім народзе» і Другі партыйны канцэрт С. Насідзе, «Патэтычная араторыя» Г. Свірыдава, арні з опер С. Бабаева, С. Юдакова і іншыя творы.

Штырая размова пра надзвычайныя праблемы развіцця савецкай музыкі і паглыбленне яе сувязі з жыццём народа раскрывае новыя шляхі ўзбагачэння мастацкай культуры нашага народа.

ТВОРЧАСЦЬ

Ці ідзе гаворка пра вялікія адкрыцці, ці пра штодзённую працу, — калі ў чалавека б'ецца творчая жылка, жыццё яго заўсёды будзе цікавым.

Вось такой штодзёнай творчасцю захоплены Рыта Дабравольская — малады інжынер-канструктар аддзела галоўнага тэхнолага Мінскага радыёзавода. Яе галіна — штатны і прыставакні. Іх трэба паліпшаць, удасканальваць, каб палегчылася праца рабочых, расла прадукцыянасць, паліпшалася якасць вырабаў. І Рыта шукае, вынаходзіць. Нядаўна на заводзе стварылі новы выдатны тэлекабайн «Беларусь-110». Разам з таварышамі і Рыце давалася намала падумаць над тэхналогіяй яго вытворчасці. Яна распрацавала новую канструкцыю штатна і яго адзначылі як каштоўную рацыяналізатарскую прапанову.

Фота В. БАРАНОВСКАГА.

ТОЛЬКІ НА ПОЎНУЮ СІЛУ!

Працягваем размову аб тэатральным мастацтве.

Пра грамадзянскую адназначнасць мастака, пра пошукі новага стылю выказае свае думкі драматург і рэжысёр І. Лакштанаў.

Што ж зрабіла спектакль такім?

Звернемся да кароценькага дыялогу маіх гледачоў. Яны гаварылі аб творчай смеласці пастаноўшчыкаў і ўдзельнікаў спектакля — відэа, і ідэйнай, і мастацкай, — аб большай ці меншай надзвычайнасці яго. А словы «моцна сказана» я расшыфраваў для сябе як папоўнае адназначнасць акцёрскага жыцця жыццём паўнацэнным, паўнакроўнаю сцэнічнай дзеі. Значыць, вось што захапляе людзей, вось што для іх каштоўна.

Я пачаў гутарку пра «Крыніцы» не з тэатр рэжысёрскага спектакля — гэта ўжо даўно і шырока зроблена — і, зразумела, не для таго, каб павучальна сцвердзіць яго ў якасці нейкага эталону. Проста — уражанне аб ім свежое, моцнае, і пытанні, якія а хачу закрануць, будуць выглядаць, відавочна, больш пераканальна ў канкрэтных іх вырашэнні.

А па зместу спектакль новы?

Так. Ідэі, вобразы ў многім самабытныя. Ужо знаёма паглыблена ці ўгледжана з іншага боку, і пры ўсім тым у спектаклі няма нізкай дэкарацыйнасці; ён такі тэм, што пры дадзеным літаратурным матэрыяле, дадзенай індывідуальнасці рэжысёра і пры гэтым акцёрскай складзе ён толькі такі і павінен быў атрымацца.

З усяго сказанага мне хочацца зрабіць просты вывад: клопаты аб новым у творчасці, выказаныя ў партыйных дакументах, у дыскусіях, у артыкулах — гэта заклік да творчай актыўнасці, творчага неспакою, а не да таго, каб тварыць абавязкова не так, як раней.

ЗАСЛОНА закрылася. Спектакль закончыўся. Гледачы спяшаюцца ў гэрэдорб. І тут нараджаецца першае, самае непасрэднае рэацыя на новы тэатральны твор. Яна складаецца з добраўраўнавага разважлівага або раздражанага безапекі ідэйнасці меркаванняў, з характэрнага выразу твораў, з асобных рэплік. І нават самае неспрыяльнае вава пауче, ці ўзрушыў спектакль людзей, «прайшоў» ён ці не.

На гэты раз спектакль, безумоўна, «прайшоў». Святочнае ажывленне адчулася ў фее, дзе электрыкі не спяшаліся гасіць святло (таксама добрая адзнака!), павольна змянялася чарга ля вешалкі.

Аднак два пажылыя мужыкі, якія сталі перада мною, былі незразумела маўклівымі. Келі яны, узыхаў паліто, палянуліся, я заўважыў на іх тварах глыбокі рэздум.

— Смелая рэч, — сказаў адзін з іх.

— Так, — застыўшы з паўсганутой рукою над рукавом, даеў другі. — Толькі... каб гэта ў свой час!

— Нічога. Усё роўна — моцна сказана.

Такая разважліва пара ў артыкуле як журналісцкі прымём — не новае. Я і дазволіў сабе запісаць не дыялог толькі таму, што ў дадзеным выпадку так было на самой справе. Адбылося гэта пасля «Крыніцы» Ю. Шчырбакова і І. Шамкіна, спектакля, які быў пазначаны ў Мінску Тэатрам імя Якуба Коласа. Бадай, пакуль што гэта самы значны, самы «сталінінскі» спектакль сезона, хоць ён і прыходзі да нас з Віцебска.

ЗДАВАЛАСЬ Б, само сабой зразумела, што ствараць нешта новае — добра, гэта неабходнае якасць усялякай сапраўднай творчасці. Новае можа быць вельмі прыкметным, ідэальным, а можа выпсываць, накіпляецца ў старым і паступова пераводзіць яго ў новае якасць. Але гэта — сама прырода творчасці, няспыны працэс, а не кампанія. А ў практыцы жыцця мы часта сутыкаемся з вулгарызмам разумнага наватарства, з пераважэннем яго ў нейкую «моду».

Не магу забыцца на тое, як зольны кінарэжысёр з сумам і заклапочана казаў мне: «Пакутую над сцэнарыем. Патрабуюць — здымай па-новому. А як?»

Я мімаволі ўспомніў Цецерава з «Мяшчан». Пераканана, па-горкаўска ён сказаў распеўны басам: «Наўмысна арыгінальным не будзеш. Я прабаваў».

А многія кінуды ў наватарства імяна наўмысна, без унутранай патрэбы, без мастацкай для сябе неабходнасці. І гэтым хутка дасягнулі адваротных вынікаў.

НЕ МЕНШ ВАЖНЫМ і сучасным быў напамінак партыі аб павароце да сучаснай тэмы. Тэатру гэта было неабходна, бадай што, у большай ступені, чым усім іншым відам мастацтва.

Самым простым чынам, праз касу, праз наведанне спектакляў выстэпалі, што сярэд класікі трэба многа перагледзець, шукаць новыя ключы да яе раскрыцця, што хоць гэтыя рэвалюцыйнага мінутага і Айчыныя ваіны народ і дадае неабходную даніну, — найлепшы водгук знаходзіць спектаклі, які хваляюць праблемы, яго радасці і трывогі.

І ў гэтым не мала, калі не галоўнае, прычына поспеху «Крыніц». Смеласць думкі аўтара, усхваляванне і пераканальнае ўвасабленне п'есы тэатрам — галоўнае вартасць спектакля.

І тут я не ўсім пагаджуся з думкаю майго гледача. Памятаецца, ён сказаў: «Каб гэта ў свой час!»

Я ўяўляю, куды была накіравана яго думка: да пытаня аб кульце асобы, які з вялікай сілай асуджаныя выкрыты спектаклем. Але, пераперша, буйныя мастацкія формы, патрабуючы часу на сваё стварэнне, не могуць і не павінны быць толькі надзвычайнымі — гэта агульнамастацкае. Сучаснасць — разуменне больш шырокае. Па-другое, пытанне аб кульце асобы не стала здымкам гісторыі. Інерцыя шматгадовага ўплыву культуры дэкады яшчэ не спынена і часта дае сябе адчуваць. Гэта і робіць спектакль не паспымым «адлюстраваннем» вельмі важнага папарту ў жыцці, а актыўным удзельнікам той вільзэрнай нястомнай дзейнасці, якую ажыццяўляе цяпер партыя.

Аднак, ёсць у выпадковым рэпліцы, кінутай у тэатральным гэрэдорбе, і вялікая доля праўды. Толькі б гэтыя дэкор аднёс не да мінутага — яно было занадта ўскладнена ўсё тым жа культам, а зрабіў яго паказаннем для сучаснага і будучага — пісаць аб тым, што хваляе цяпер, паспрабаваць падказаць вырашэнне тых ці іншых праблем, не чакаючы, пакуль гэта будзе зроблена самім жыццём да яшчэ змацаваўца ў пэўных дакументах. Быць уладаром дум, а не мастацкім пратаклястам падаеці Тады сцвердзіцца адна з галоўных рысаў нашай творчасці — грамадзянскасць...

СХОД КІНАРАБОТНІКАЎ БЕЛАРУСІ

У Мінску 27—28 сакавіка праходзіў агульны сход работнікаў кінамастацтва Савецкай Беларусі разам з піярным творчым актывам сталіцы. Старшыня аргбюро Саюза работнікаў кінамастацтва БССР народны артыст рэспублікі Ул. Корш-Саблін выступіў з дакладам на тэму: «ХХІІ з'езд КПСС і задачы далейшага развіцця беларускага савецкага кінамастацтва». Далейшы падарожжаў расказаў аб рабоце студыі «Беларусьфільм» і Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных

фільмаў, ускрыў недахопы, якія яшчэ перашкаджаюць стварэнню добрай высокамастацкай кінакарціны.

У спрэчках прынялі ўдзел: пісьменнік М. Луканін, кінадраматург і рэжысёр М. Фігуроўскі, апэратар студыі «Беларусьфільм» Ул. Акуліч, драматург К. Губарэвіч, кінааператар В. Панарэўскі, гуслаператар К. Вак, кінарэжысёр Ул. Стральцаў, рэжысёр Усеаюзнага дзяржаўнага Інстытута кінамастацтва Ф. А. Грошчэў, кандыдат філазофскіх навук Ф. Бондарэў, рэжысёр Кіеўскай кінастудыі

КЛУБ СЯБРОЎ КІНО І КНІГІ

Увосень 1961 года ў Барысаве з'явілася маляўнічая лістоўка. У правым кутку іх чырванела: «Да ведама гледачоў». Крыніцай — наступны тэст: «Кінамастацтва «Радзіма» і Новабарысавская гарадская бібліятэка пры садзейнічэнні грамадскага горада стварылі пры кінастудыі «Радзіма» клуб сяброў кіно і кнігі». Далей лаканічна гаварылася пра мэты і задачы клуба, выказвалася просьба, каб кожны барысавецкі, які любіць кіно і кнігу, прыняў актыўны ўдзел у рабоце клуба.

Прайшло нямнога часу. Але ўжо можна ўпэўнена сказаць: клуб заняў вялікую папулярнасць у жыхароў горада і раёна. За кароткі час клуб сяброў арганізаваў няшмал літаратурных вечараў, абмеркаванняў кінафільмаў, кніг, сустрач з творчымі работнікамі.

Вось, скажам, у адзін са студзенскіх дзён жыхары Барысаве разам з газетамі і пісьмамі атрымалі запрашальны білет. «Паважаны таварышы! Гаварылася ў ім. — Вы прычым»

Імя Даўжэнікі А. Швачкі і апэратар гэтай жа студыі М. Топчыў, кінарэжысёр студыі «Беларусьфільм» Ул. Бычкоў, Р. Віктараў, В. Тураў, дацэнт Інстытута кінамастацтва член мастацкага савета студыі «Масфільм» І. Маневіч, а таксама рэжысёр той жа студыі М. Шейнцвіц. З вялікай прамовай выступіў міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў. У рабоце «сходу кінаработнікаў» рэспублікі ўдзельнічаў загадчык аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КПБ М. Ф. Капіч.

Клуб садзейнічае ўмацаванню кантактаў паміж бацькамі і школай. Пры кінастудыі «Мір» створаны бацькоўскі кіналекторый, дзе чытаюцца лекцыі пра маральны кодэкс будаўніцка камунізму, а таксама — на іншыя раздзелы новай Праграмы партыі. Лекцыі ілюструюцца дакументальнымі і хранікальнымі фільмамі.

Вядзе «Клуб сяброў» і ідэалагічнае барацьбу з рэлігіяй. Шмат дыскусій, вечараў пытаньняў і адказаў, вусных часопісаў праводзіцца клубам сяброў кіно і кнігі. І ўсё гэта — дзякуючы энтузіязмам актывістаў — дырэктару кінастудыі «Радзіма» т. Русінаву, пенсіяру т. Бялому, работніцы шко-

завода т. Уткінай, работніцы райкама «Чырвоны металіст» т. Рыкцінай, загадчыцы гарадской бібліятэкі т. Гуровіч, тэхнаруку т. Барадзкушу, лектара гаркома партыі т. Вахнінай і іншым. Усе гэтыя людзі — члены свята таварыства, падзеленага на тры сектары: кінамастацтва, літаратуры і арганізацыйнай. Работа савета плануецца, у канцы кожнага месяца кіраўнікі сектараў робяць справаздачу аб выкананні запаваных мерапрыемстваў.

Сялёта ў бібліятэцы і кінастудыі стала яшчэ больш сяброў — чытачоў і кінагледачоў. А галоўнае — у «Клуб сяброў» ёсць дасягненні, якія не так проста вымераць. Іх не ўкладзеш ні ў якія лічбы і працэнтны. Гэта — ўплыў на рост камуністычнай свядомасці працоўных, выхаванне ў іх патрыстычнага гонару за наш Радзіму, партыю, народ, новых адносін чалавека да чалавека, да грамадства, да калектыву.

Воспрэчына, вопыт работы барысавскага клуба сяброў кіно і кнігі варты шырокага пераймання.

Л. ГАЛІНІН.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

НЕЗАБЫЎНАЕ

С. НОВІК-ПІЮН

У выдавецтве Ана-дзімаў БССР да 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы выдодзіць з друку падрыхтаваны Літаратурны музей Янкі Купалы зборнік «Народны паэт Беларусі», дзе змяшчаны даследчыя працы, успаміны сучаснікаў, аўтабіяграфічныя і літаратурныя творы, а таксама выказванні пісьменніка, грамадскіх дзеячоў, вучняў.

якую мне давялося ўба-чыць увосен 1920 года, была яго «Жалейка», выдана я ў 1908 го-дзе ў Пецярбургу су-полкай «Загляне сонца і ў наша аконца».

У вучнёўскіх і шпартэй пайшлі да лесу. Якуб дастаў з на-позуі тоненькую кніжачку з над-пісам «Жалейка» і ўсю дарогу чытаў Купалы вершы. Гэта бы-ла мая першая «сустрэча» з Ян-кам Купалам, з яким я не раз-лучаўся ў далейшым сваім жыцці.

У роднай маёй вёсцы цётка Стэфя Шынгель падаравала мне чатыры кніжкі на беларускай мо-ве (у тым ліку і «Жалейку»), якія прынесла ад свайго брата з Слуцка.

У 1926 годзе за арганізацыю беларускіх тайных школ, за па-стаўкі беларускіх спектакляў, за стварэнне і кіраўніцтва беларус-кім хорам у роднай вёсцы Ляно-навічы Нясвіжскага раёна Мін-скай вобласці (хор існуе да гэта-га часу пад назвай «Лянонавіцкі народны хор») я быў асуджан паводле ўладамі на п'яць год зсылкі на Паможа, дзе прабуў да канца чэрвеня 1931 года.

У час вобыску ў хаце майго бацькі ў сувязі з ім арштант паліцыянт крычалі, паказваючы на партрэты Янкі Купалы і Яку-ба Коласа:

— Пся крэў! Бунтаўшчыкі! Па-наведваў у хаце партрэты каму-ністаў!
Надышоў гістарычны дзень 17 верасня 1939 года, у які браты з Усходу прынеслі нам вызваленне.

Дзень 14 лістапада 1939 года выдаўся шэры. З неба імжлі до-броны дожджык. Заходзя Беларусі, вызваленая Савецкай Ар-міяй ад беларускай акупацыі, жыла новым жыццём. Толькі што прагулаў у Беластоку на Народ-ным сходзе галас прадстаўнікоў беларускага народа, выказваючы яго волю аб узадыняні Заходняй Беларусі і Усходняй у адзіную дзяржаву.

Слоніміскі паятовы выканаўчы камітэт змяшчаў у былым буд-дыку манастыра, дзе пры лян-скай Польшчы было староства.

Я сядзе ў ламішанні паято-вага аддзела асветы і пішу верш «Свой галас аддам за Са-веты» для слоніміскага раённай газеты «Вольная праца». Пасту-калі ў дзверы, і ў пакой увай-шоў пажылы чалавек у шэрым капелюшы і чорным паліто з блакітным шалікам на шыі.

— Добры дзень! — сказаў ён, здымаючы галошы.
— Добры дзень! — адказаў я і аж аслупянуў ад нечаканасці. Перада мною стаў Янка Купа-ла. Яго я добра ведаў па партрэ-тах, якія змяшчаліся ў кніжках віленскага выдання.

— У Слоніме калісь жыў паэт-нашанівец Гальяш Леўчык, — гаварыў чалавек. — Ці вы не ведаеце: жыве ён, ці не? А калі жыве, дык ці не можаце мне даць ягоны адрас? Я — Янка Ку-пала.

— Гальяш Леўчык жыве! Я вас адрасу пазнаў! — усхвалявана сказаў я.
— Акуль жа вы мяне ведае-це? — здзіўніўся Янка Купала.

— А я маю ваш партрэт!
— Мой партрэт? Дык ён жа быў у лянскай Польшчы забаро-нены!
— А я меў.
— Ды хто ж вы?.. О! Верш пішаце! Хто ж вы?
— Я Сяргей Новік, — крыху збнтэжана адказаў я.

— Вельмі прыемна! — прамовіў Янка Купала паціскаючы мне руку. Пасля ён узяў мой верш, прачытаў і сказаў:
— Добра!
— Потым дадаў:
— А тут жа напісана «Сяргей Піюн».

— Гэта мой псеўданім...
— Вось яго што!.. Дык вы мне адрас Гальяша Леўчыка дацеце?
— А я вас заяву да яго. Пойдзе!
— Не пойдем, а паедзем. Я ж машыну маю!
Я растлумачыў шафэру, як ехаць і машына рушыла з месца.

— Цяпер, Сяргей, ты можаш пісаць і друкавацца пад сваім прозвішчам! Паноў няма і хава-цца няма чаго! Даўно друкуецеся?
— З 1926 года.
— А дык значыць цябе ведаюць як Піюна! Талы іншая спра-ва! Але найлепш пішы пад сваім прозвішчам!

— Вось тут і жыве Гальяш Леўчык, — сказаў я. Машына спынілася на вуліцы Чырвонаар-мейскай каля дома № 73.

Янка Купала і я выйшлі з ма-шыны і накіраваліся на паня-дворак. З маленькага доміка выйшаў сівы чучаравы чалавек. Прыкляўшы далонь да іла, як ад сонца, ён прыглыдаўся да Янкі Купалы.

Я крыкнуў:
— Добры дзень, здыдка Галь-яш! Прывітай гаспа!
— Хто ж гэта?
— Наш народны паэт Янка Купала!
Радасія воклічы вырваліся з грудак пастаў.

— Добры дзень, Гальяш!
— Добры дзень, Янка!
Набліжэнне азіні да другога сябра, раскінуўшы для абдымка

— Не то, што паказаць, я вам яе зусім аддам!
— Праўда? А не шкада табе?
— Што вы!
— І вершы свае дай мне!
— Добра, я зраў пайду і пры-несу!

Пасля абеды Янка Купала і я пайшлі ўздоўж вуліцы Мішкевіча (зараз Першамайская).

— Хто гэта? — пытаўся ў мяне знаёмы.
— Янка Купала! — усхвалява-на адказаў я.

Маланка абляцела гэта вестка ўсю вуліцу, пааблапалі яноў-пам сталі старыя і малыя. Яны радасна віталі дарогага песьняра, якога ведалі толькі з партрэтаў ды з кніжак.

Трохі прайшоўшы, Янка Купала спытаў мяне:
— Ці ёсць тут кнігарні?
— Есць! Вось адна, а вось другая!
— Зойдзем!
Мы зайшлі ў кнігарню Рыпа.

— Добры дзень! Ці ёсць у вас беларускія кніжкі? — спытаў Янка Купала.

Кнігар Вазер, усміхаючыся, ска-заў:
— Пра панах афіцыйна у нашай кнігарні беларускіх кні-жак не было, бо забаранілі пра-даваць, дык мы... так... з-пад прылажкі!

— А дакуль вы бралі кніжкі?
— Вазер паказаў на мяне і ска-заў:
— Гэта таварыш Новік дастаў-ляў нам беларускія кніжкі, а мы іх распаўсюджвалі.

— Што ж у вас ёсць?
Кнігар паказаў некалькі кні-жак, якія яшчэ не паспелі пра-даць. Янка Купала, глянуўшы на кніжкі, усклікнуў:
— О! І мая ёсць!
І ён любозна пачаў глядзець зборнік сваёй першаў «Шляхам жыцця», выданы ў Віленскім вы-давецтве.

— Добра выдалі! — сказаў Ян-ка Купала. Затым паглядзеў «Я-ноў» Максіма Багдановіча, дру-гое віленскае выданне, і іншыя кніжкі.

Мы выйшлі з кнігарні і накі-раваліся да машыны. Па вуліцы Пущкіна праехалі да Агароднай і прыпыніліся каля дома № 8, дзе я жыў (гэты дом спалілі фашы-сты ў 1944 г.).

— А хто выкашаў малюнк да тваёй твора? — спытаў Купала.
— Я сам.

— О, дык ты і мастак! Мушу цябе пазнаць са сваёй жон-кай — яна цікавіцца і займаец-ца дзіцячымі выданнямі. Ну, Ся-ргей, сядзі! Пакажы нам на Міск дарогу, а то позна! Трэба завіта да Мінска даехаць.

Я сеў у машыну і мы паехалі да канца Агароднай вуліцы, за-тым па Замавай (цяпер Камса-мольская) да вуліцы Маставой.

Тут Янка Купала парпусціў ша-фэра затрымаць машыну, і на развітанне прамовіў да мяне так:
— Прышло табе, Сяргей, за-прашэнне і ты прыедзеш да мяне абавязкова. Падарую табе сваю фатаграфію і свае кніжкі... Ну, бывай, Сяргей! Як у другі раз прыеду, пабуду даўжэй! — жар-там у рыфму сказаў Янка Купа-ла, абняў мяне, моцна пацалаваў і паціснуў руку. Я стаў, як зача-раваны, пакуль машына не знік-ла за мостам, што перакінуўся над Шчары.

Праз некалькі дзён мне пае-далі, што на маё імё прышло пісьмо ад Янкі Купалы.

Янка Купала надрукаваў адзін мой верш «Мая песьня» ў газеце «Літаратура і мастацтва», якая змяшчала яго пад рубрыкай «Вер-шы паэтаў Заходняй Беларусі».

Не давялося мне больш уба-чыць з Янкам Купалам. Але ў маёй памяці ён жыве, як быццам бачыў яго толькі ўчора, а не дваццаць гадоў назад: пры-стым, сціплым і такім чалавечым.

— Не то, што паказаць, я вам яе зусім аддам!
— Праўда? А не шкада табе?
— Што вы!
— І вершы свае дай мне!
— Добра, я зраў пайду і пры-несу!

Пасля абеды Янка Купала і я пайшлі ўздоўж вуліцы Мішкевіча (зараз Першамайская).

— Хто гэта? — пытаўся ў мяне знаёмы.
— Янка Купала! — усхвалява-на адказаў я.

Маланка абляцела гэта вестка ўсю вуліцу, пааблапалі яноў-пам сталі старыя і малыя. Яны радасна віталі дарогага песьняра, якога ведалі толькі з партрэтаў ды з кніжак.

Трохі прайшоўшы, Янка Купала спытаў мяне:
— Ці ёсць тут кнігарні?
— Есць! Вось адна, а вось другая!
— Зойдзем!
Мы зайшлі ў кнігарню Рыпа.

— Добры дзень! Ці ёсць у вас беларускія кніжкі? — спытаў Янка Купала.

Кнігар Вазер, усміхаючыся, ска-заў:
— Пра панах афіцыйна у нашай кнігарні беларускіх кні-жак не было, бо забаранілі пра-даваць, дык мы... так... з-пад прылажкі!

— А дакуль вы бралі кніжкі?
— Вазер паказаў на мяне і ска-заў:
— Гэта таварыш Новік дастаў-ляў нам беларускія кніжкі, а мы іх распаўсюджвалі.

— Што ж у вас ёсць?
Кнігар паказаў некалькі кні-жак, якія яшчэ не паспелі пра-даць. Янка Купала, глянуўшы на кніжкі, усклікнуў:
— О! І мая ёсць!
І ён любозна пачаў глядзець зборнік сваёй першаў «Шляхам жыцця», выданы ў Віленскім вы-давецтве.

— Добра выдалі! — сказаў Ян-ка Купала. Затым паглядзеў «Я-ноў» Максіма Багдановіча, дру-гое віленскае выданне, і іншыя кніжкі.

Мы выйшлі з кнігарні і накі-раваліся да машыны. Па вуліцы Пущкіна праехалі да Агароднай і прыпыніліся каля дома № 8, дзе я жыў (гэты дом спалілі фашы-сты ў 1944 г.).

— А хто выкашаў малюнк да тваёй твора? — спытаў Купала.
— Я сам.

— О, дык ты і мастак! Мушу цябе пазнаць са сваёй жон-кай — яна цікавіцца і займаец-ца дзіцячымі выданнямі. Ну, Ся-ргей, сядзі! Пакажы нам на Міск дарогу, а то позна! Трэба завіта да Мінска даехаць.

Я сеў у машыну і мы паехалі да канца Агароднай вуліцы, за-тым па Замавай (цяпер Камса-мольская) да вуліцы Маставой.

Тут Янка Купала парпусціў ша-фэра затрымаць машыну, і на развітанне прамовіў да мяне так:
— Прышло табе, Сяргей, за-прашэнне і ты прыедзеш да мяне абавязкова. Падарую табе сваю фатаграфію і свае кніжкі... Ну, бывай, Сяргей! Як у другі раз прыеду, пабуду даўжэй! — жар-там у рыфму сказаў Янка Купа-ла, абняў мяне, моцна пацалаваў і паціснуў руку. Я стаў, як зача-раваны, пакуль машына не знік-ла за мостам, што перакінуўся над Шчары.

Праз некалькі дзён мне пае-далі, што на маё імё прышло пісьмо ад Янкі Купалы.

Янка Купала надрукаваў адзін мой верш «Мая песьня» ў газеце «Літаратура і мастацтва», якая змяшчала яго пад рубрыкай «Вер-шы паэтаў Заходняй Беларусі».

Не давялося мне больш уба-чыць з Янкам Купалам. Але ў маёй памяці ён жыве, як быццам бачыў яго толькі ўчора, а не дваццаць гадоў назад: пры-стым, сціплым і такім чалавечым.

— Не то, што паказаць, я вам яе зусім аддам!
— Праўда? А не шкада табе?
— Што вы!
— І вершы свае дай мне!
— Добра, я зраў пайду і пры-несу!

Пасля абеды Янка Купала і я пайшлі ўздоўж вуліцы Мішкевіча (зараз Першамайская).

— Хто гэта? — пытаўся ў мяне знаёмы.
— Янка Купала! — усхвалява-на адказаў я.

Маланка абляцела гэта вестка ўсю вуліцу, пааблапалі яноў-пам сталі старыя і малыя. Яны радасна віталі дарогага песьняра, якога ведалі толькі з партрэтаў ды з кніжак.

Трохі прайшоўшы, Янка Купала спытаў мяне:
— Ці ёсць тут кнігарні?
— Есць! Вось адна, а вось другая!
— Зойдзем!
Мы зайшлі ў кнігарню Рыпа.

— Добры дзень! Ці ёсць у вас беларускія кніжкі? — спытаў Янка Купала.

Кнігар Вазер, усміхаючыся, ска-заў:
— Пра панах афіцыйна у нашай кнігарні беларускіх кні-жак не было, бо забаранілі пра-даваць, дык мы... так... з-пад прылажкі!

— А дакуль вы бралі кніжкі?
— Вазер паказаў на мяне і ска-заў:
— Гэта таварыш Новік дастаў-ляў нам беларускія кніжкі, а мы іх распаўсюджвалі.

— Што ж у вас ёсць?
Кнігар паказаў некалькі кні-жак, якія яшчэ не паспелі пра-даць. Янка Купала, глянуўшы на кніжкі, усклікнуў:
— О! І мая ёсць!
І ён любозна пачаў глядзець зборнік сваёй першаў «Шляхам жыцця», выданы ў Віленскім вы-давецтве.

— Добра выдалі! — сказаў Ян-ка Купала. Затым паглядзеў «Я-ноў» Максіма Багдановіча, дру-гое віленскае выданне, і іншыя кніжкі.

Мы выйшлі з кнігарні і накі-раваліся да машыны. Па вуліцы Пущкіна праехалі да Агароднай і прыпыніліся каля дома № 8, дзе я жыў (гэты дом спалілі фашы-сты ў 1944 г.).

— А хто выкашаў малюнк да тваёй твора? — спытаў Купала.
— Я сам.

— О, дык ты і мастак! Мушу цябе пазнаць са сваёй жон-кай — яна цікавіцца і займаец-ца дзіцячымі выданнямі. Ну, Ся-ргей, сядзі! Пакажы нам на Міск дарогу, а то позна! Трэба завіта да Мінска даехаць.

Я сеў у машыну і мы паехалі да канца Агароднай вуліцы, за-тым па Замавай (цяпер Камса-мольская) да вуліцы Маставой.

Тут Янка Купала парпусціў ша-фэра затрымаць машыну, і на развітанне прамовіў да мяне так:
— Прышло табе, Сяргей, за-прашэнне і ты прыедзеш да мяне абавязкова. Падарую табе сваю фатаграфію і свае кніжкі... Ну, бывай, Сяргей! Як у другі раз прыеду, пабуду даўжэй! — жар-там у рыфму сказаў Янка Купа-ла, абняў мяне, моцна пацалаваў і паціснуў руку. Я стаў, як зача-раваны, пакуль машына не знік-ла за мостам, што перакінуўся над Шчары.

Праз некалькі дзён мне пае-далі, што на маё імё прышло пісьмо ад Янкі Купалы.

Янка Купала надрукаваў адзін мой верш «Мая песьня» ў газеце «Літаратура і мастацтва», якая змяшчала яго пад рубрыкай «Вер-шы паэтаў Заходняй Беларусі».

Не давялося мне больш уба-чыць з Янкам Купалам. Але ў маёй памяці ён жыве, як быццам бачыў яго толькі ўчора, а не дваццаць гадоў назад: пры-стым, сціплым і такім чалавечым.

— Не то, што паказаць, я вам яе зусім аддам!
— Праўда? А не шкада табе?
— Што вы!
— І вершы свае дай мне!
— Добра, я зраў пайду і пры-несу!

Пасля абеды Янка Купала і я пайшлі ўздоўж вуліцы Мішкевіча (зараз Першамайская).

— Хто гэта? — пытаўся ў мяне знаёмы.
— Янка Купала! — усхвалява-на адказаў я.

Маланка абляцела гэта вестка ўсю вуліцу, пааблапалі яноў-пам сталі старыя і малыя. Яны радасна віталі дарогага песьняра, якога ведалі толькі з партрэтаў ды з кніжак.

Трохі прайшоўшы, Янка Купала спытаў мяне:
— Ці ёсць тут кнігарні?
— Есць! Вось адна, а вось другая!
— Зойдзем!
Мы зайшлі ў кнігарню Рыпа.

— Добры дзень! Ці ёсць у вас беларускія кніжкі? — спытаў Янка Купала.

Кнігар Вазер, усміхаючыся, ска-заў:
— Пра панах афіцыйна у нашай кнігарні беларускіх кні-жак не было, бо забаранілі пра-даваць, дык мы... так... з-пад прылажкі!

— А дакуль вы бралі кніжкі?
— Вазер паказаў на мяне і ска-заў:
— Гэта таварыш Новік дастаў-ляў нам беларускія кніжкі, а мы іх распаўсюджвалі.

— Што ж у вас ёсць?
Кнігар паказаў некалькі кні-жак, якія яшчэ не паспелі пра-даць. Янка Купала, глянуўшы на кніжкі, усклікнуў:
— О! І мая ёсць!
І ён любозна пачаў глядзець зборнік сваёй першаў «Шляхам жыцця», выданы ў Віленскім вы-давецтве.

— Добра выдалі! — сказаў Ян-ка Купала. Затым паглядзеў «Я-ноў» Максіма Багдановіча, дру-гое віленскае выданне, і іншыя кніжкі.

Мы выйшлі з кнігарні і накі-раваліся да машыны. Па вуліцы Пущкіна праехалі да Агароднай і прыпыніліся каля дома № 8, дзе я жыў (гэты дом спалілі фашы-сты ў 1944 г.).

— А хто выкашаў малюнк да тваёй твора? — спытаў Купала.
— Я сам.

— О, дык ты і мастак! Мушу цябе пазнаць са сваёй жон-кай — яна цікавіцца і займаец-ца дзіцячымі выданнямі. Ну, Ся-ргей, сядзі! Пакажы нам на Міск дарогу, а то позна! Трэба завіта да Мінска даехаць.

Я сеў у машыну і мы паехалі да канца Агароднай вуліцы, за-тым па Замавай (цяпер Камса-мольская) да вуліцы Маставой.

Тут Янка Купала парпусціў ша-фэра затрымаць машыну, і на развітанне прамовіў да мяне так:
— Прышло табе, Сяргей, за-прашэнне і ты прыедзеш да мяне абавязкова. Падарую табе сваю фатаграфію і свае кніжкі... Ну, бывай, Сяргей! Як у другі раз прыеду, пабуду даўжэй! — жар-там у рыфму сказаў Янка Купа-ла, абняў мяне, моцна пацалаваў і паціснуў руку. Я стаў, як зача-раваны, пакуль машына не знік-ла за мостам, што перакінуўся над Шчары.

Праз некалькі дзён мне пае-далі, што на маё імё прышло пісьмо ад Янкі Купалы.

Янка Купала надрукаваў адзін мой верш «Мая песьня» ў газеце «Літаратура і мастацтва», якая змяшчала яго пад рубрыкай «Вер-шы паэтаў Заходняй Беларусі».

Не давялося мне больш уба-чыць з Янкам Купалам. Але ў маёй памяці ён жыве, як быццам бачыў яго толькі ўчора, а не дваццаць гадоў назад: пры-стым, сціплым і такім чалавечым.

— Не то, што паказаць, я вам яе зусім аддам!
— Праўда? А не шкада табе?
— Што вы!
— І вершы свае дай мне!
— Добра, я зраў пайду і пры-несу!

Пасля абеды Янка Купала і я пайшлі ўздоўж вуліцы Мішкевіча (зараз Першамайская).

— Хто гэта? — пытаўся ў мяне знаёмы.
— Янка Купала! — усхвалява-на адказаў я.

Маланка абляцела гэта вестка ўсю вуліцу, пааблапалі яноў-пам сталі старыя і малыя. Яны радасна віталі дарогага песьняра, якога ведалі толькі з партрэтаў ды з кніжак.

Трохі прайшоўшы, Янка Купала спытаў мяне:
— Ці ёсць тут кнігарні?
— Есць! Вось адна, а вось другая!
— Зойдзем!
Мы зайшлі ў кнігарню Рыпа.

— Добры дзень! Ці ёсць у вас беларускія кніжкі? — спытаў Янка Купала.

Кнігар Вазер, усміхаючыся, ска-заў:
— Пра панах афіцыйна у нашай кнігарні беларускіх кні-жак не было, бо забаранілі пра-даваць, дык мы... так... з-пад прылажкі!

— А дакуль вы бралі кніжкі?
— Вазер паказаў на мяне і ска-заў:
— Гэта таварыш Новік дастаў-ляў нам беларускія кніжкі, а мы іх распаўсюджвалі.

— Што ж у вас ёсць?
Кнігар паказаў некалькі кні-жак, якія яшчэ не паспелі пра-даць. Янка Купала, глянуўшы на кніжкі, усклікнуў:
— О! І мая ёсць!
І ён любозна пачаў глядзець зборнік сваёй першаў «Шляхам жыцця», выданы ў Віленскім вы-давецтве.

— Добра выдалі! — сказаў Ян-ка Купала. Затым паглядзеў «Я-ноў» Максіма Багдановіча, дру-гое віленскае выданне, і іншыя кніжкі.

Мы выйшлі з кнігарні і накі-раваліся да машыны. Па вуліцы Пущкіна праехалі да Агароднай і прыпыніліся каля дома № 8, дзе я жыў (гэты дом спалілі фашы-сты ў 1944 г.).

— А хто выкашаў малюнк да тваёй твора? — спытаў Купала.
— Я сам.

— О, дык ты і мастак! Мушу цябе пазнаць са сваёй жон-кай — яна цікавіцца і займаец-ца дзіцячымі выданнямі. Ну, Ся-ргей, сядзі! Пакажы нам на Міск дарогу, а то позна! Трэба завіта да Мінска даехаць.

Я сеў у машыну і мы паехалі да канца Агароднай вуліцы, за-тым па Замавай (цяпер Камса-мольская) да вуліцы Маставой.

Тут Янка Купала парпусціў ша-фэра затрымаць машыну, і на развітанне прамовіў да мяне так:
— Прышло табе, Сяргей, за-прашэнне і ты прыедзеш да мяне абавязкова. Падарую табе сваю фатаграфію і свае кніжкі... Ну, бывай, Сяргей! Як у другі раз прыеду, пабуду даўжэй! — жар-там у рыфму сказаў Янка Купа-ла, абняў мяне, моцна пацалаваў і паціснуў руку. Я стаў, як зача-раваны, пакуль машына не знік-ла за мостам, што перакінуўся над Шчары.

Праз некалькі дзён мне пае-далі, што на маё імё прышло пісьмо ад Янкі Купалы.

Янка Купала надрукаваў адзін мой верш «Мая песьня» ў газеце «Літаратура і мастацтва», якая змяшчала яго пад рубрыкай «Вер-шы паэтаў Заходняй Беларусі».

Не давялося мне больш уба-чыць з Янкам Купалам. Але ў маёй памяці ён жыве, як быццам бачыў яго толькі ўчора, а не дваццаць гадоў назад: пры-стым, сціплым і такім чалавечым.

ШЛЯХ ДА ВЫШЫНЬ

Р. БЯРОЗКІН.

СУСТРАЧЫ

З ЮНЫМІ ЧЫТАЧАМІ

палоне рытарычнай фразы, адносіць сваёй равесніка да ліку «сонцападобных», дык гэты ён адстае не проста права на шырока рытарычны жэст, на паэтычную ўзніслаць — ён адкрыта сцвярджае высокую разуменне чалавека, зноў жа ўласціва Межаляйцы альбо Севару.

І глядзіце, як настойліва і паслядоўна, з вершаў у верш, рэалізуе Гаўрусёў гэты выскі, рытарычна абіранны погляд на свет! Сонца ў Гаўрусёва вымпрае чалавечы сілы «на свой аршын», і бо непахісна вершы ў чалавека, — нечакана новы паварот старога тэмы, калі не чалавек глядзіць, як кажуць, сонцу ў вочы, шукаючы ў яго спагады, а наадварот, сонца ўгледзецца ў чалавека і ацэнявае яго, як нешта роўнае сабе самому.

Стомлены каваля выходзіць з кузні, і яму «шырокім горнам шуміць» зара — вобраз, не паабудлены традыцыйным рыс, але падпарадкаваны новаму маштабу вымярэння рэчаў і з'яў... Альбо такая карціна вясновай сьпубы:

— Расці спарней! — І дзець з шыронай жмені жымто дажджом сыплю перад сабой, Ажно са знонам дамінулі праменні Ли самых ног...

Есць у гэтым збліжэнні сейбіта з сонцам нешта купалаўскае, пампожнае, аднак, на сучаснае светаўспрыманне савецкага чалавека, які больш глыбока і поўна, чым калі-небудзь, адчувае сваю ўладу над прыродай. А ці сустракалася раней такая дэталі ў вершы пра спячкіх летні дзень:

І душка так, што цень ад самалёта Спяшаецца дабегчы да вадзі.

Старое, звяклае, апетае недарэзна раптам становіцца новым дзякуючы таму, што на яго глядзіць сучаснік — зямны чалавек з неспрадавольным імкненнем да вышні. І ланцінаць гэтага малюнка: самалёт, тае, што шукае вадзі, — таксама сучасна, ад умельства бачыць свет буйна, рэльефна, я б нават сказаў, кінематаграфічна. Па меншай меры недарэчна ўваўляцца мне пазіцыя тых паэтаў (і крытыкаў), якія з недарэмна ставіцца да кожнай спробы сцвярдзаць новае бачанне, новы ракурс, таму, маўляў, што гэтыя спробы перакрэсліваюць традыцыю. А хіба не былі сапраўднымі наватарамі ў свой час класікі нашай паэзіі? Галоўнае, каб наватарскі пошук не быў вонвава фармальным пошукам, каб ён нес сучасную думку, сучасны погляд, народжаны самым важным і самым істотным у жыцці народа, а значыць, і ў жыцці паэта.

Паэтычная думка Гаўрусёва кроцьчы шырока. Вобраз у лепшых вершах паэта перарастае рамкі адзнавага, цяжка застаючыся пры гэтым на глебе жывой рэальнасці.

С. Гаўрусёў часта і многа піша пра гарматы, цень ад якіх падаў на яго, паэта, раніе маленства. Зусім рэальна гармата, што стаяла недзе на ўсходняй сяла, а можа, і пад самымі вонкамі бацькоўскай хаты, раптам, а па сутнасці веліказначна, набывае «калібр», непаўнаўна шырокішы за свой фізічны, баявы калібр, і вось ужо, «як ствол пасля адката, наперад» падаецца знявачана вайной зямля. Ліні выразны і зноў жа які эканомны паэтычны вобраз! У лірычным паэме «Штодзённым лістапад» С. Гаўрусёў яшчэ раз вяртаецца да гэтага вобраза-думкі, вобраза-абгульнення. Хлопчык, што «вырас пад расчалінай пашай, пад агнём, узмужнеў, і сёння ён — агрыле-рыст, салдат на далёкаўсходняй граніцы, а ціша граніцы — ён спагадней міны, што стоена чакае ў баразне, пакуль наедзе плуг...» Салдат на варце, а над ім

Глядзіць з акола ствол нечакалены На хмары стометровай таўшчыні.

Калі — гэтай мірай гарматы адпачывае герой пасля таго, як ён разам з таварышамі патушыў пажар у тайзе (дарэчы, С. Гаўрусёў, «Шчодрасць», Вершы і паэмы, Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1962.

апісаны надзвычай ярка і экспрэсіўна, і гордае ўсведамленне салдата, што зроблена добрая чалавечая справа, што вяртавана жыццё ад згубы і вынішчэння, як бы дае паэту права яшчэ раз і цвёрп ужо зусім па-новаму крута і нечакана павярнуць патасмы «махавік» вобраза:

Я адхінуў плячамі куст зялены, Які замакіраван быў акап, — Няхай гарматы ствол нечакалены Шукае новых зор, як тэлекопі!

Сказаўна, як бачым, веліка скупа і адначасова пра веліка многае: нашы гарматы куды ахвотней глядзіць б у зорнае неба, чымся ў чалавечае сэрца! Адсюль, ад такога павароту тэмы і вобраза, ужо зусім блізка і да пакутлівага прызнання: «Я пошел Хірасімы ўваскрашаю», і да грознай пераспадары: «Бо і вайна, як і пажар таёжны, пацалка можа з іскаркі малой», і да публіцыстычна-дакладнага закліку: «Шільней жа зрок, сучаснік!»

Гаўрусёўскія пераключэнні з вобраза ў вобраз, з рэальнага плана ў план шырокіх абгульненняў ажыццяўляюцца як бы на вышыні, ў асежаным навалічымі паветры варшынь Неадарма так добра ўдаюцца паэту горны пейзажы, хая б воль гэта, з верша пра начлег на Сіхотэ-Альнскім перавале:

Сіхотэ-Альнскі перавал — Яны ў галовы Кладзе Прымор'е Свае сусор! Чаму ж я памяню Ад тонкім промню, Што дагарае На небакраі?

Заўважце, як напружана і тонка, быццам жылка на скроні, трыміць і пульсе рытм у гэтых радках.

Своеасабліва хада паэта з пералава на пералав, па стромкіх выршых думкі і вобраза не робіць, аднак, уражання пуставатой гульні ў гігантанію, бо ёсць у гэтай хады і тое, што адносіцца сапраўднаму паэзію ад вонкавых, таных падробак: эмацыянальна неспрадавольна і нявядумане ўнутранае жыццё.

Штампалавая, пабудаваная на сутыкненні розных матываў лірычная паэма «Штодзённым лістапад» пачынаецца з біяграфічна матыву каханні: тут «спружына» паэмы, яе першы віток. І ўся паэма гучыць на такім эмацыянальным напале, што часам нават здаецца, графіць кантроль над сабой, дазваляе перажываць сабой і без таго жэсткі масток сюжэта. І яшчэ заўважце, што ёсць у фігуры дзяўчыны, патавай каханні, непазбытны рэсурсны налет, гэты рытарычны флёр. Але ўсё гэта, як кажуць, накладны выдаткі гаўрусёўскага ўмельства гаварыць ад перапоўненага хваляваннем сэрца, а не проста так, ад зданасці і ахвоты ізаць радкі.

Захоплены, зачараваны вышнім, С. Гаўрусёў умее бачыць і малое, і часта гэта праклінаецца паэта выліваецца ў формы надзвычай тонкія, я б нават сказаў, — артыстычныя, калі б не баяўся гэтага, парадкам ужо зацяганага слова. Воль адна з найбольш характэрных у гэтым сэнсе гаўрусёўскіх мініячур:

Ударыць конь падковы разарэтай, Аж частакоў замарышы задржыць, Гатовы самі — дзідзюка з лес сабраўся, з саламай цёплай шпачыцца піла.

А з-пад куста струменіцца крыніца, І сонца сплелі. Дзідзюка з лес заглядзеўся, Згарнуў цыгарку, нечага шукае, «А мне відно — за поасам тапорі!

Ці не праўда, хораша? Хораша, што паэт бачыць больш за таго рассяянага, — сонца, вясні! — задуманага дзідзюку, і ціха памоўчае: сам знайдзі свой тапор... Такое паходзіць ад уважлівасці і дабраты, ад цэльнай сардэчнай, і думаю, што і ў гэтым, хоць і аспрадавана, ня проста, але зусім поўна выявілася адзнака нашага савецкага часу з яго рашучым непрыняццем казённай націгнутасці, маральнага, калі хочаце, бюракратызму ва ўзаемаадносінках паміж людзьмі.

Што выклікае парэччэнні ў гаўрусёўскім зборніку «Шчодрасць»? Перш-наперш непамерная яго перанасычанасць маланкай і громом. Ях, колькі іх у кізе!

«Букет маланак трапяткі», «Грымець бы, як гром над барабы», «Роскат праўды перуно-

вай», «Грымотная мова», «Крок, паўтораны грамамі», «Грымотны роскат», «Маланка шумна даў асяпліла», «Густыя грывы таў гул «буўны», «Маланкі быстрыя праўды», «Гром шыбы казыгаў», «Пукі маланак», «Блаквіцы прападоў з воч» і г. д. і г. д.

Дзеля таго, каб утрымацца на высокім рытарычным узроўні мыслення, паэту зусім не абавязкова перапыраць сябе маланкамі і рабіць такі невясомы вярхал у нябесках. Гэта — відэавочна ўступна благую густу і ніжняму, запачычанаму рытарызму. Як правіла, гом у паэзіі пачынае грывец асабліва гучна тады, калі падае ўнутранае напружанне верша і глухое думка, і воль готу небеспеку — аслаблення думкі — Гаўрусёў павінен папярэдзіць, бо яна для паэта небяспечна рэальна.

Праўдзяцца гэта небяспечна не толькі там, дзе Гаўрусёў як бы патане ў стыхіі лірычнага альбо дае сябе зацігнуць «грымотнай» рытарыкай, — яна і там, дзе паэт неспадзявана зніжаецца да дрэбнага апісальніцтва. Цінава пачытае верш аб тым, як паэт імчыцца на машыне праз «няясны» вобліск вяснянага, па «двухжылкаму нарэзю» дубоў, наўрад ці трэба было канчаць думка сумнаваты радкам пра фініш: «І контур горада і стэпны з высокай зоркай маяка».

Выважце ў Гаўрусёва і відэавочныя зрыны ў «лірычны» трафарэт (верш пра дзідзюку, што частавава вадой стралковай у такіх выпадках шаблоннай канюшай: «І маўлява спрычка між намі, на каго паглядзіць яна ўслед»). Сустракаюцца вершы і ўяўна глыбокадумныя, як, напрыклад, выкрывальны верш пра верабы, што за нейкі там верабыны свае правініцы замаўрае «бяздомны і караткахвостым».

Калі, звартаючыся да герояў, што загінулі на вайне, паэт гаворыць: «Аблічыце незабыўны для нас цыпер адзіным паўстаўе абліччам», дык ён выказвае суровую, горкую, але бяспрычын праўду: усё часцей і частей унікаюцца на плошчах нашых гарадоў помнікі і абеліскі Невадомна салдаці. Аднак і гэта несумненна, — бо час свай барэ! — чалавечая існа не дае паэту права, нават калі ён імкнецца да манументальнага вобраза, ператварыць абгульненнага баіца ў баіца каменнага, ператварыць чалавеча памнік А. Гаўрусёвым адарэцца і такоў. Хлодам паявае ад верша пра Севастопаль, ад радкоў пра вайна:

Тыды пад выбухамі густымі Баец з гранатой на ўзводзе стаў, На найвышэйшым стаў п'едэсталя — Свабоднай пядзі сваей зямлі.

Дарэчы, і напісана гэта без патрэнай яснасці: стаў з гранатой на ўзводзе ці на ўзводзе стаў? І без неабходнай уважлівасці да фанетычнай чысціні радка: на найвышэйшым... што за «нана»?

Пра сваіх братоў, што таксама палі на фронце, Гаўрусёў піша:

Насуперак усім улікам, Набачна стаўшы ў страі, За дрэбязю і за вялікім Глядзіць яны ў любой сям'і...

Гэта сказана добра, калі пакуць у баку зусім не разуменьня «ўлікі». Добра, таму што праўдыва ў грамадзянскім сэнсе: ты, хто палі за радзіму, сапраўды глядзіць за ўсім, што робіцца ў нашай вялікай савецкай сям'і, яны — непадкупнае наша сумленне. Воль і чаканне ад Гаўрусёва, каб і ён, малодшы з братоў, таксама глядзецца «за дрэбязю і за вялікім», каб ён не ахвартуе сваёй наіраванасцю да ўсяго, што ўзрушае чужыцца да ўсяго, што складае маральна-этычную праблему тэмы сённяшняга жыцця.

Абянаваць і крывадушнасць, эгалізм і ашуканства, прагнасьць маленькага абыякавага, гатовага, як нехта трапа заўважыў, расцягнуць на дачынасць камадорм, атрыманая ў спадчыну ад перадуку культу асобы і яшчэ не пераадоленая да канца тэндэнцыя да знешняй параднасці, грамадская няўстойлівасць некаторай часткі нашай моладзі — пажадана, каб усё гэта стала для С. Гаўрусёва прадметам глыбокага выкрыцця і асуджэння.

Бескарысна і недарэчна паграбаваць такоў ад вершатворца, які паглыблена разглядае свой маленькі гербарый альбо сваямо сёбе абмежаваны матывам «спрадавольна» і абянаваць да грамадзянскіх пакуціў і думак, непарушай «красы». Але ад Сцяпана Гаўрусёва, з яго грамадскай абавязнасцю, з яго адрыскасцю да ўсёх уражаняў і перажыванняў сучаснасці, мы можам чакаць і больш уважлівасці да маральных праблем.

І апошняе заўвага творчага, спецыфічнага, фармальнага парадку.

С. Гаўрусёў валодае доволі дасканалай паэтычнай культурай. Праўда, нярэдка захоплены эмацыянальным напорам радка, яго высокай і пругкай хваляй, паэт пакідае без належнай увагі сэнсавую выразнасць верша. І тады паяўляюцца прыкрасы, недакладнасці, накіштаў радкоў пра салдацкія боты: «Іх цыпер пакрываюць густыя маршчыны, яны свеіцкія і цёмныя, як сізвіны, і цяжка ўсімхаюцца...» Тут Гаўрусёў «загаворваецца», гэта факт... Але ў дадзеным выпадку я хачу сказаць пра іншае.

С. Гаўрусёў добра разумее, «што ёсць на свеце словы, якіх ніхто не скажа за дзеб», ён шукае гэтыя словы. Але часта прапіла пада ўладу сказаўнага другімі паэтамі, і тады мы сутыкаемся з прастымі пераіманнямі, калі не скажаць — з чытатамі.

Вядома, і ў такіх цудоўных і

спісных, багатых зместам гаўрусёўскіх радках пра Амерыку:

З бандыцкіх рук вазьмі тапор Лінольня Адуваецца Пабла Неруда, яго паэма «Хай працнецца леса-рубля», але адуваецца недзе ў далечыні і не настолькі, каб перайсці граніцы «дазволенага»: рамінісцэнцыя з Неруды стала сэнсавым «прыжожом». Аднак бываюць паўтарэнні і такога характару, якія ніяк і нічым не могуць быць апраўданы.

Чытаеш такі радок: «І ў нас палі і штыкі і пёры» і прыпамінаеш радкі К. Сіманава: «Перыя штампуют из той же стали, которая завтра пойдёт на штыки». Сустракаеш такі радок: «Мост прагрымал», як вераснёвы гром», і на памяць прыходзіць А. Твардоўскі: «І глухо, как огромный мост, простукал где-то гром». Канцоўка аднаго з лепшых гаўрусёўскіх вершаў («Адпраўленне ў палёт»): «І абдымкі мае — не зялёна лантуга, якім будзе навея да мяне прыкавана», — надзвычай блізка да адпаведнага радкоў М. Луконіна: «Я вернуся к тебе, но кольцо моих рук — не замок, не венок, не спасательный круг». Вядомыя радкі Ул. Маякоўскага: «И редки защитники Зимнего, как зубья у грешника», — без усякай патрэбы і без усякай сур'язнасці да цэлага перафразаўруюцца С. Гаўрусёвым: «Ужо мільягоць кіламетры гусцей, чым зуб'е грабянка». «Музыка» Ул. Халды, гучанне яго радкоў: «Штандар чырвоны, штандар чырвоны — выночак хатак ў агні зары...» ратуюцца вылічаны ў С. Гаўрусёва: «Садок ветра абдуў струменем...» Тут падабенства і ў рытме, і ў інтанацыі, і, галоўнае, ў сінтаксісе. — І ад такіх падабенстваў С. Гаўрусёў трэба ўсяляк сёбе берачы...

Падвадзем агульную рысу: Сцяпан Гаўрусёў напісаў добрую, цікавую кнігу вершаў, кнігу пра тое, як радасна і нялёгка «нам даецца вышыня», кнігу, прасякнутую аднаві, важнай і веліка сучаснай па самай сутнасці сваёй паэтычнай думкай: «Святлейшая долг, чалавечай волі павінен дамагацца чалавек».

П. БЯРОЗКІН.

СУСТРАЧЫ

З ЮНЫМІ ЧЫТАЧАМІ

У гэтыя дні пісьменнікі Беларусі праводзяць сустрэчы са сваімі маленькімі чытачамі. У рабочых клубах, палацах культуры, бібліятэках адбываюцца літаратурныя раішнікі, канферэнцыі, абмеркаванні новых інтэ. Цінава прайшлі раішнікі ў Мінску. З наведвальнікамі Мінскай абласной дзіцячай бібліятэкі, дзіцячага кінааўтэатра, бібліятэкі Настрыцічнага раёна сустрэліся М. Аўрамчыні, П. Бардулі, А. Дзержынскі, П. Кавалеў, М. Калачынскі, А. Пальчышын, П. Румец, С. Шустык. У раішніках, якія адбыліся на фабрыцы ім. Калініна, прынялі ўдзел А. Махнач, Я. Сядоўскі. У раішніку ў Барысаве чытачы абмеркавалі апавесці «Андрыка» і «Лёныя Гром» П. Кавалева. У канферэнцыі прыняў ўдзел аўтар.

Канферэнцыя чытачоў па кнізе П. Валідава «Чый «хлопчык» з уцедам аўтара адбыліся ў Радошавічах, Быхаве, Калінінвічах. Са школьнікамі Магілёва сустрэліся М. Гарульскі, С. Грахоўскі, М. Хвалюк.

У Гомельскім палацы культуры чытачы імя Леніна адбыліся вялікі літаратурны раішнікі. М. Данілава расказаў аб новых кнігах беларускіх дзіцячых пісьменнікаў. Сае творы прачыталі члены абласнога літаратурнага аб'яднання К. Ельчаніна, М. Клімовіч.

У Палацы пінараў адбылася канферэнцыя чытачоў па кнізе Г. Шылоўна «Запіска на шмбе».

У Віцебскім педагагічным інстытуце адкрылася выстаўка работ студэнтаў мастацтва-графічнага факультэта. Многія работы выкананы на прафесійным узроўні. Цікавыя работы студэнта трэцяга курса Н. Азароні «На будаўніцтве сельскай электрастанцыі», «Вясна» і інш. Студэнт другога курса В. Пацвіч выстаў і работы пра жыццё і працу будаўнікоў Палітанга нафтагазата. Яго аднакурснік А. Ісачаніў дамамустрэ лінараў «Тут будзе дом», «Пад праўдзянкай».

На выстаўцы ёсць раздзел афармлення кніг. Асабліва заслужае увагі ілюстрацыі да рамана Г. Сянкевіча «Крыжакосцы», выкананыя студэнтам А. Мейлухам. Добра афармлены курс Г. Качана «Віды роднага края», амаляваны архітэктурнымі помнікаў Ленінграда і архітэктурных ансамбляў Мінска, зробленыя студэнтам Ф. Гуманам.

У зале выстаўкі.

Фота Г. КУЛЯШОВА.

ТОЛЬКІ НА ПОЎНУЮ СІЛУ!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Толькі ў такой расшыроўцы: затрата мінімальнай вылічальнай сілы на вырашэнне мастацкай задачы. І тады бы ўсялякіх дадатковых спрычак стане ясна, што адзін крытэрыў ланкізму ў эцюдзе мастака, у нацеле, у камячэй сітцы, а другі — у карціне, рамане, п'есе. А Таўстаногоў у якасці прыкладу прыводзіць вядомую «хэўскую» пераборку малялога Андрэя ў «Трох сётрах», які з'яўся да рэспертнага чынам спрашчае пытанне і часта прыводзіць да таго, што іншы пісьменнік, імкнучыся быць не горшым за людзей, так глыбока хавае падаток, што знайсці яго амаль немагчыма. Мы сталі сарамліва паглядаць яркага выяўлення пакуціў нават тады, калі для гэтага ёсць поўна мастацка неабходнасць. Гэта збудня і пазбаўляе праўдывасці вобразы нашых сучаснікаў.

Г. Таўстаногоў не згодзен з тымі, хто сцвярджае, што ланкізм — гэта стылявая асабліва характэрная толькі для Заходу. А мне здаецца, што абодва бакі не маюць рацыі. Ланкізм у дыялогу не можа існаваць сам па сабе як абавязкова для ўсіх выпадкаў прыём. Ён заўсёды павінен быць рэзультатам, пазіўна характары ў пэўных прапануемых акаліччэннях. Ланкізм героўў Рэмарка — вынік спустошанасці, унутранага надлом, нявер'я ды і нежаданна што-небудзь высветліць. Гэта агульны рысы «згубленага пакалення».

Ну, а ланкізм разведчыкаў у баявой аперации? Закаханых? Проста абмежаваных людзей? А калі аб'ектам мастацкага адлюстравання з'яўляецца ідэалагічная ці навукова спрычка, як тут быць з ланкізмам, зыходзячы з прыкладу Таўстаногова?

І ўсё размова вяду да таго, што тут, як і ў пытаннях формы, наватарства і ў любіх іншых пытаннях канчаткова і беспалажыцтва суддзай выступіць усё тая ж праўда жыцця. Яна ўсё расставіць на сваіх месцах. І мы пераканамся, што стыль — не адвольная канструкцыя. Яго можна ўгадаць, знайсці ў павявах часу, але нельга вынайсці, прыдумачы і навязваць людзям.

А як жа ў «Крыніцах»? Я ўжо казаў, што спектакль на дзіва далікатны, не дыкларатыўны. У ім і смельчак мізансцэны, і востры ўнутраны хады ў жыцці героўў, але іх адувае і ацывае не самі па сабе, а ў агульнай суме дзеяння спектакля. Натуральнасць, арганічнасць нібы ўбірае ў сябе знаходкі, робіць іх непрыкметнымі. Так, здаровы арганізм не прыкмыкае ні дыханні, ні біцця сэрца, а без іх — смерць.

РЭПЕРТУАР вызначае аблічча тэатра. Але як часта нашы тэатры забываюць, што падобна рэпертуару — гэта не падабенства тэатра, а безаблі

У Карнея Чукоўскага

ДА 80-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ПІСЬМЕННІКА

Канец сакавіка, але снег ляжыць яшчэ тоўстым дываном на палях Падмаскоўя. Усё часцей водбліск сонца лашчыць разгаліністыя верхнія вялікія сосны, пазалоты абдае бярозавыя гаі.

Я іду па шасе, потым зварочваю на лясную дарожку і шукаю тую сцяжынку са слядамі дзіцячых ног, што вядзе ў перадазельніцкі «церам», да цудоўнага казаніка, выдатнага савецкага пісьменніка Карнея Іванавіча Чукоўскага, якога так любіць і дарослыя, і дзеці.

Домік у лесе, за нізенькай агароджаю з дошак. За шырока расчыненым брамкаю — дзеці, школьнік ледзь не ўсё класі і дашкольнік. Яны тоўпяцца ля свайго доміка, які называецца бібліятэкай. Вядома, даўно яны ўсе ведаюць і «Мыйдадзіра», і «Муку-цакатуку», і «Барма-лея», і «Тараканішчу» і яшчэ мноства іншых казак, вершаў і аповяданняў, якія напісаў для іх «дзядуля Карней».

Побач з бібліятэкай — двухпавярховы дама пад стромкім дахам. У ёй жыў і працуе Карней Іванавіч Чукоўскі.

Я застаю пісьменніка за чытаннем пісем. На століку іх вялікі стос — гэта ранішняе пошта, якую Чукоўскі цяпер праглядае. І адкуль толькі яны не прыходзяць, рознакаляровыя гэтыя конверты з рознымі шпітэлямі — з бліжэй і далейкіх гарадоў нашай вялікай Радзімы, з розных краін неабсяжанага нашага свету.

Большасць пісем ад дзяцей. Ім у першую чаргу і адказвае Карней Іванавіч. Іх клопаты, думкі і справы хвалююць пісьменніка і ён стараецца зараз жа на іх адгукнуцца.

Карней Іванавіч адкаладае пісьмы і запрашае мяне ў свой кабінет. Вядлікі пакой з шырокім, на ўсю сцяну, акном і мноствам кніг на акуратна расставленых сталачках уздоўж сцен. Старадаўні, вялікі пісьмовы

стол таксама завалены кнігамі, часопісамі, лістамі кароткіх, яркае святло дня пранікае ў кожны куток гэтага прасторнага і ўтульнага пакоя.

Карней Іванавіч садзіцца ў глыбокае крэсла і ўважліва слухае мяне. Ён высокі, крхлы прыгорблены, рухі хуткія, жыва цікавацца да ўсяго і ніякай стомленасці, нічога старочага. Прыемна слухаць мяккі тэмбр яго голасу, яго сакавітую, каларытную мову.

У апублікаваным спісе работ, вылучаных на атрыманне Ленінскай прэміі ў галіне літаратуры і мастацтва, стаіць кніга Карнея Чукоўскага «Майстэрства Някрасава». Прашу пісьменніка расказаць пра гэтую кнігу.

— «Майстэрства Някрасава» — не новая кніга, — гаворыць Карней Іванавіч. — Яна ўжо выйшла трыма выданнямі. Працаваў я над ёю ўсяго год, але матэрыял збіраў, можна сказаць, усё жыццё.

Яшчэ юнаком да рэвалюцыі Чукоўскі быў вельмі захоплены творчасцю Някрасава. Ён збіраў яго творы, рукапісы. Пазней, ужо будучы пісьменнікам, ён шмат разоў спрабаваў апублікаваць рукапісы паэта, выказаўшы ад энтузіязму праблемы. Але зрабіць гэта было немагчыма. І толькі пасля перамогі Каstryчніка пісьменнік прышоў са сваім каштоўным скарбам да Анатоля Васільевіча Лу-

начарскага. Нарком асветы падтрымаў пачынальніка. Было вырашана выдаць творы Някрасава, цалкам вызвалены ад цензурных скажэнняў. Хутка кніга была выдадзена. І Карней Іванавіч з радасцю даведаўся, што Уладзімір Ільіч Ленін прапачаў яе і даў добрую ацэнку.

За доўгія гады жыцця Карней Іванавіч быў сведкам многіх і многіх падзей. У кнізе «Сучаснікі» пісьменнік цікава расказвае пра свае сустрэчы з многімі выдатнымі людзьмі: пісьменнікамі, мастакамі, артыстамі, палітычнымі дзеячамі. Чытаючы яго ўспаміны пра Горкага, Маякоўскага, Купрына, Рапіна, Караленку, Луначарскага і многіх іншых дзеячоў, мы нібы знаёмымся іх асобна, іх неацанімую спадчыну, якая ўвайшла ў скарбніцу савецкай культуры. Успаміны пра іх і складаюць новую кнігу «Сучаснікі», якая выходзіць цяпер трэцім, дапоўненым, выданнем у выдавецтве «Маладая гвардыя».

Выдавецтвам дзіцячай літаратуры выходзіць і кніга Карнея Іванавіча Чукоўскага, якая абышла зямны шар, — «Ад двух да пяці».

З апошніх сваіх работ пісьменнік называе «Зімовую вясёлку», якую выдае Дзяржлітвыдавецтва. «Жывы як жыццё», што выходзіць у «Маладой гвардыі».

Акідаю позірк кнігі на сталачках. І сярод многіх тамоў бачу творы беларускіх пісьменнікаў і кнігі самога Карнея Іванавіча, перакладзеныя на беларускую мову і выдадзеныя беларускімі выдавецтвамі.

Інтэрасы і заняткі Карнея Іванавіча Чукоўскага надзвычай разнастайныя і шырокія. Ён не толькі выдатны пісьменнік, перакладчык, грамадскі дзеяч, сябар і настаўнік літаратурнай моладзі, але і самы любімы друг дзяцей. Кожны яго дзень, запоўнены да краю творчай работай, шматлікімі сустрэчамі, заўсёды спланаваны так, каб у ім абавязкова было месца і для малых.

Вось і зараз, пасля нашай гутаркі, Карней Іванавіч збіраецца ў бібліятэку, у «церам-церамок», што стаіць побач з яго домам. Ён ужо з акна, убачыўшы групу хлопчыкаў і дзяўчынак, што ўваходзяць у бібліятэку, замахаў ім, усміхнуўся і паспяшаўся ўніз, сказаўшы: «Мне пара, дзеці чакаюць, заняты літаратурнага гуртка зараз у іх».

У казаным лясным домку кожны юны наведвальнік знаходзіць сабе заняткі па душы. У зале за вядлікім авальным сталом ужо сядзяць плячом да пляча дзеці, чакаючы Карнея Іванавіча. Вось зараз ён адчыніць дзверы і яны перанясуча ў захапляючы казанчы свет новых герояў новых кніг.

Бібліятэка ў Перадазельніцкім адрэе падмаскоўным дачным пасёлку, створана вось ужо некалькі год па ініцыятыве і на асабісты сродкі Чукоўскага. У доміку некалькі пакояў і кожны з іх любімы і з густам абсталяваны, аформлены. Тут пакой для сустрэч з пісьменнікамі, для заняткаў гурткаў для гульні і малавання, кнігасховішча, майстэрня, дзе дзеці самі «лечаць» кнігі, пакой для выдачы кніг на дом.

У фондах Перадазельніцкай бібліятэкі больш дзесяці тысяч тамоў. Да кніг, перададзеных сюды Карнеем Іванавічам, далучылі свае падарункі і многія іншыя пісьменнікі. З навакольных пасёлкаў і вёсак прыходзяць сюды малыя па казку, смех і ўсмішку, па добрую кніжку, якую часам выдае ім сам «дзядуля Карней».

Калі глядзіш на высокую, сіваю, але па-яночку рухавую і жывага чалавечка сярод малых, калі прыслухаеся да іх размоў і чуты іскрыцы і вясёлы іх смех, разумееш, як патрэбны і неабходны ён дзецям і дзясці яму.

І малыя, і дарослыя чытачы чакаюць ад гэтага настольнага жыццялюбца яшчэ многа кніжак і кніг. Яны патрэбны людзям для міру і для шчасця.

Г. БАКШЭВА,
спец. карэспандант
«Літаратура і мастацтва».

«Беларуская музыка» — так называецца лясны мансэрт, якую праводзіць калектыў Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра ў г. Вілейка. Леціць працягуць народныя танцы БССР. У гэтым годзе былі выкананы творы беларускіх кампазітараў. Падобныя лекцыі праводзілі ў Івяцкіх, Баранавічах, Мінскай, Гомельскай, Брэсцкай, Магілёўскай і іншых абласных і рэспубліканскіх драматычных тэатрах.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Канцэрт ляснага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

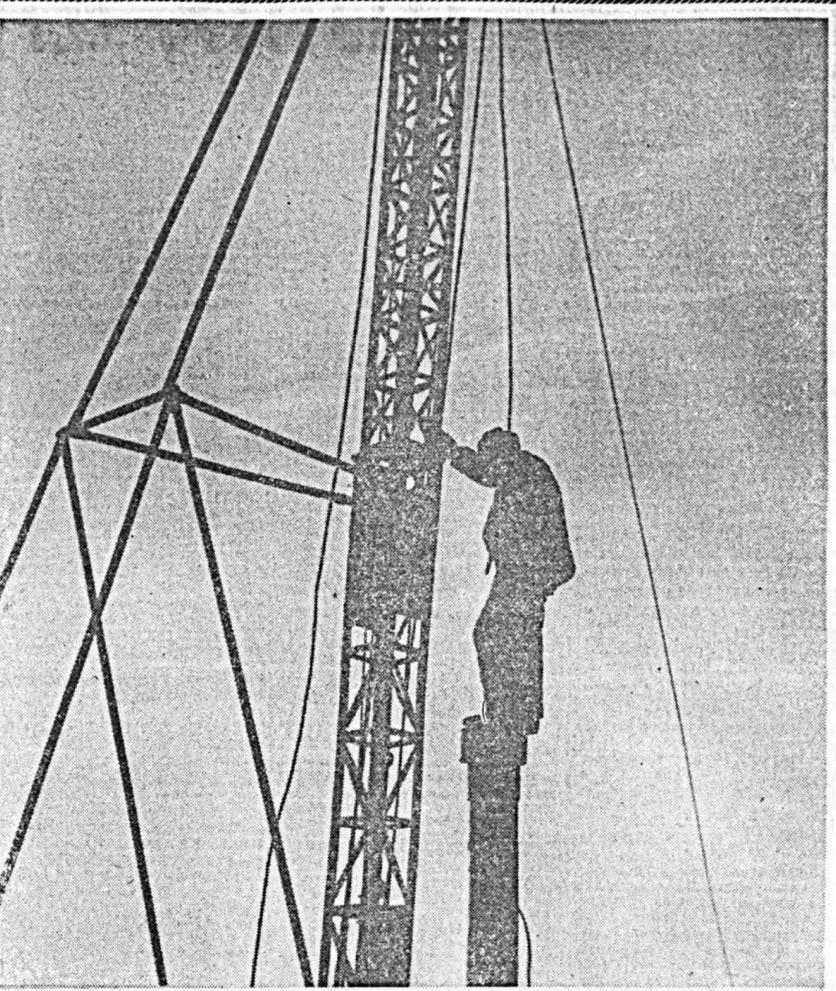
Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У іх прынялі ўдзел лютары Л. Аўрабач, І. М. Крэйгер, І. У. Віцебскі, народныя музыканты і арганіст С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

Аматары фарэзіяўнай музыкі паслухалі ў выкананні маскоўскага аркестра і тэатра Л. Бетховена, Ф. Шпэна, Д. Штанюка, С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько, мастацкі кіраўнік С. Дзярэнько.

У НЕТРЫ ЗЯМЛІ.

Фотазвяд Ф. КУЧАРА.

НА АБЛАСНЫХ ФОТАВЫСТАВКАХ ПАРТРЭТЫ, ПЕЙЗАЖЫ, ЭЦЮДЫ

З прыемнасцю аглядаць творы фотаамагараў — у дэкарытацы другой Магілёўскай абласной фотавыстаўкі. Радуешся, што большасць аўтараў падыходзяць да справы не як простыя рамеснікі, а як сапраўдныя мастакі.

У работах магілёўскага фотамагара М. Жалудовіча найбольш ярка відаць мастацкі падыход да выбару тэмы.

Сярод лепшых здымкаў М. Жалудовіча: «Судзейная калегія», «Выпадка на футбольным полі», «Важнае папаведамленне», «На сцэне — мама», «Гэта — жыццё малюнкаў нашай сучаснасці».

І хаця ў рэпартажным здымку фатограф літаральна не можа ўмевацца ў рэчаіснасць, не можа нешта змяніць або пераімяваць, тым не менш аўтару ўдалося знайсці для кожнага з іх сваю, асабістую кампазіцыю.

Найбольшыя жа творчыя ўдасі М. Жалудовіч дабіваецца ў партрэтах здымак. Пра гэта сведчаць яго работы «Ударнік камуністычнай працы», «Брыгадзір Аркадзь Гор-

скі», «Завочніца Вара Козырава».

Чалавек сённяшніх дзён прывык да таго, каб многія фотаамагараў валодзілі.

Надзвычайна выразна і кампазіцыйна лабудавана работа рэжысёра М. Жалудовіча «Людзі вобраз». Над сталом схіліліся малыя. Увага яго скарэктывавана на аркушы паперы, дзе з-пад алоўка вырываюцца партрэт Ільіча. Аўтар здолеў не толькі падняць дзець, але і перадаць нахвнёнасць маладога мастака.

Партрэт закрывішчыкаў аўтографічнай фабрыкі камсамольцаў Зінаіды Цукман выкананы служачым А. Якаўлевым. Адсутнасць належнай тэхнікі выканання, недастаткова веданне законаў свету і ценю не дазваляюць, на жаль, гэтай амагараў пакуль што падняцца да сапраўднага фотамагара.

Асобна вылучаюцца на абласной фотавыстаўцы творы інжынера заводу пад'ёмна-транспартнага абсталявання А. Сідлера. Гэта — у асноўным пейза-

жы. Праўда, краёвідамі роднай прыроды захаляюцца многія фотаамагараў. На жаль, не ўсім ім удаецца выказаць у здымку настрой. У большасці выпадкаў гэта проста адлюстраванне прыгожых мясцін.

Зусім іншым шляхам Ідзе А. Сідлера. У навакольнай прыродзе ён шукае найбольш характэрнае. Матывы яго не проста радуць вока гледача, яны расказваюць. Вось, напрыклад, пейзаж «Аганькі». Змрок глыбокай ночы ахутвае далі. На парэдным плане смела выхалены асветленыя скупым промнем лясцва гурбы глыбокага снегу. Тут, як відаць, толькі што прайшла з далёкага шляху аўтакалона туды, дзе з цэнтры ледзь-ледзь выглядваецца агеньчыца чалавечага жылля.

У фотазвядзе «Ранак» А. Сідлера ўдалося адлюстраванне трапяткае дыханне чарвенскага світанку. Лёгі туман, скупыя праменні сонца на ўсходзе ў кантрасте з каржавымі дубамі ствараюць непаўторнае ўражанне.

Праўда, у пошуках арыгінальнага вырашэння тэм аўтар, часам, таго не заўважаючы, зніжаецца да адлюстравання даволі вычварных матываў, якія навяваюць нейкую надломленасць, хвалявісць («Ноч»).

Імкненне А. Сідлера закампазіраваць кожную тэму ў квадратны кадр не заўсёды апраўдваецца, а часам нават шкодзіць. «Лясное возера», напрыклад, хацелася б бачыць у гарызантальным фармаце. Гэта дало б магчымасць паўней раскрыць матывы, дапоўніць яго патрэбнымі дадатковымі элементамі. І наадварот фотазвяд «У лесе» сам прасціцца ў вертыкальным кадре.

Багатымі жыццёвымі назіраннямі парадваў фотаамагараў Я. Татараў. На яго здымках можна знайсці салот у Маскве і вечар на Волтае, пражскі ўніверсітэт, вуліцы Мінска і Мядзель, і краіны народнай дэмакратыі. Есць на яго стэндзе бытавыя здымкі («Горачка», «Пад воблакамі»), эпизоды будаўніцтва («На парэдным краі», «Мантажнікі»).

Не хапае адпаведнага мастацтва прыёмным здымкам С. Фрумінкіна, А. Рагоўскага, А. Якаўлева, М. Сідлера і іншых узаемна злучаных у выстаўцы.

Хочацца, каб магілёўскія фотавыстаўкі больш сур'ёзна ставіліся да сваёй справы, вырашалі ўзняць тэмы сапраўды мастацкай, каб яны сапраўды больш увагі адлюстраванню вобраза героя-сучасніка.

А. КАНДРУСЕВІЧ.

Marlëy.

Сяцьялістычная Румынія

С ё н н я

Так называецца выстаўна мастацкай фатаграфіі, якая адкрылася ў памяшканні Беларускага таварыства дружбы і культурнага сувязі з замежнымі краінамі. На выстаўцы прадставлена каля 100 работ, прысвечаных будаўніцтву новай Румыніі. Цікавыя работы: «Нарадзілася новае мора», «Льціцца стаць», «Хваля працы», «Добры ўраджай» і многія іншыя.

Добры дакумент! У імя яго з'яўлення вярта было змагацца.

І гэта — таксама вялікае шчасце.

Желаем, друзья, щоб тремела по праву О вашей семье хорошая слава!

И эта коляска хорошей и ласковой Новым друзьям!

колыбелью была. Гвардейский экипаж.

Вялікая дружба нараджала

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТАКОУ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, В. У. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), М. Г. ТКАЧОУ, І. З. ШАРАКОУСкі, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-25-25, аддзела літаратуры — 3-20-54, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэры — 3-11-03.

Дружэра выдывецтва «Звядзе».

ТАК РЫХТАВАЦЬ КАНЦЭРТЫ НЕЛЬГА

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

У мінулыя надзеі Мінская студыя тэлебачання транслявала на Маскву канцэрт «Песні савецкіх кампазітараў у выкананні ўдзельніц мастацкай самадзейнасці Мінска (Фэстываль савецкай песні)». Наўрад ці прынес гэты канцэрт сапраўднае задавальненне шматлікім нашым глядачам Саюза. Мясце, напрыклад, ён глыбока расчароваў. Так рыхтаваць канцэртную праграму, я лічу, нельга.

За выключэннем дзю-трэох песень («Ясны месяц», Ю. Семіянік, «Споём, друзья, споём!» Ул. Алоўнікава), большасць твораў былі на дзіва наўдзяныя. А калі да гэтага дадаць далёка не лепшы падбор выканаўцаў, ды яшчэ ўдзялае гукаафармленне і асветленне, — трэба думаць, дрэннае ўражанне ад канцэрта склалася ў гледачоў Масквы і іншых гарадоў краіны.

І сапраўды, як можна было ўключача ў праграму нешкэную, меладычна-невывараную

песню І. Ронкіна «Когда говорят — коммунист» або такую ж няўдальную, музычна-аморфную песню М. Наско «Мінскае мора», напісаную да таго ж на бездамоўна, непісьменныя словы. Хіба ў нас няма добрых, прыгожых песень, у якіх паспрабавана раскрыць і талент нашых кампазітараў і харавое беларускай паэзіі? Такія песні ёсць, і пра іх, спадзяюся, ведаюць у рэдакцыі музычных перадач тэлебачання. Чым жа растлумачыць, што ў перадачу былі ўключаны не лепшыя творы, а горшыя? Чым растлумачыць таксама, што ў канцэрт са сталіцы Беларусі (канцэрт цягнуўся паўгадзіны) трапілі ўсяго тры беларускія песні, прычым з іх толькі адна, песня Семіянікі, больш-менш удавая? Нават народную песню «Працавалі дзеванькі», адзіную ў канцэрте, і тую як назарок, выбралі без густу. (Шчыра кажучы, я

ўвогуле сумняваюся, што яна народная, па-мойму гэта адна з няўдальных падборак пад сучасны фальклор; я не бачу ў ёй народнай паэтычнай асновы ды і мелодыя яе надзвычай бедная). Думаецца, што ў перадачу на Маскву патрэбна было ўключыць пераважна беларускія песні — лепшыя творы як прафесіянальных, так і самадзейных нашых кампазітараў. Відаць, я не памыліўся, калі сказаў, што масквічы (і не толькі масквічы) куды больш зацікавіла б якая-небудзь праграма з ярка выяўленым нацыянальным абліччам.

Сорамна і крыўдна, што беларускае песеннае мастацтва, якому ёсць чым пахваліцца, было пазбаўлена ўсясучаснаму гледачу ў такіх умовах. Не ведаю, чым кіраваліся арганізатары перадач, але толькі не клопатамі аб папулярнасці сапраўды лепшых здабыткаў беларускіх кампазітараў у жанры песні.

Ніл ГІЛЕВІЧ.

ЛЯ РОДНАЙ ХАТЫ

[Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.]

маеш, будзеш пісаць тое, што табе захацеш? Дудкі! Гледзячы да каго ў руні трапіш. А, можа, і халтурчы дзядзюшча. І калі і быў ідзе сямі-такі талент, тут яму і хана. Разумееш, дурная твая галава? З першых крокаў за васьмюшку хлеба япары прадаваць? Так сапраўды пісьменнікі не нараджаюцца.